

AB'NİN YENİ GÖÇ VE İLTİCA PAKTI MERCEK ALTINA ALINDI

TOBB Brüksel Temsilciliği ile AB-Türkiye Forumu iş birliğiyle düzenlenen seminerde uluslararası siyaset, sivil toplum ile akademik alanlardan uzman konuşmacılar AB'nin yeni Göç ve İltica Paktı'nı mercek altına aldı. Seminerde TOBB'un bu iş birliği çalışmalarında önemli bir paydaş olabileceği ifade edildi.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Brüksel Temsilciliği ile AB-Türkiye Forumu iş birliğiyle düzenlenen "AB'nin Yeni Göç ve İltica Paktı: Daha fazla AB-Türkiye İşbirliği için Bir Fırsat mı?" başlıklı webinarı, Zoom platformu üzerinden yayınlandı. Etkinlik aynı zamanda, TOBB'un YouTube kanalından (<https://www.youtube.com/watch?v=0B-VWjlZ6qDw&t=833s>) eş zamanlı bir şekilde, İngilizce ve Türkçe çeviri ile canlı olarak verildi. Uluslararası siyaset, sivil toplum ile akademik alanlardan uzman konuşmacılar AB'nin yeni Göç ve İltica Paktı'nı mercek altına aldı. Online yayın ilk 24 saat içinde dünya

çapında 15 farklı ülkeden 250'den fazla kişi tarafından izlendi, kamu kuruluşları, uluslararası kurumlar ve özel sektörün yanı sıra, sivil toplum da bu seminerde temsil edildi.

TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Başak Yavçan tarafından hazırlanan ve yönetilen bu online seminerle birkaç farklı amaç eş zamanlı olarak hedeflendi. İlk olarak seminer, yeni Pakıtın farklı sütunlarını, Avrupalı ve Türk paydaşlarla analiz etmeyi ve konu ile ilgili teknik ve derin bir tartışma ortamı oluşturmayı amaçladı. Yeni Pakt, güçlü bir sınır yönetimi ve yeni araçlara sahip kalıcı bir da-

yanışma sistemi (Örneğin, AB entegrasyonu üzerinde önemli etkileri olan geri dönüş sponsorlukları ve iltica ve göç alanında yük paylaşımı) ve aynı zamanda üçüncü taraflarla güçlü bir dış boyutu öngördü. Bu bağlamda Türkiye, dünyada en çok mülteciye ev sahipliği yapan ülke olarak bu önemli iş birliği partnerlerinden biri. Hem bir transit hem de kaynak ülke olmasının yanı sıra, Türkiye, göç yönetiminde AB'nin önemli bir ortağı ve 1995 yılından beri AB Gümrük Birliği'nin bir tarafı olan önemli bir aday ülke konumunda. Bu bağlamda, bu webinarle aynı zamanda, küresel göç rotalarında hem bir kaynak hem de bir transit

ülke olan Türkiye'nin öncelikleri ve AB ile iş birliğinden beklentilerini de, ev sahipliği yaptığı sığınmacıların ihtiyaçları bağlamında ortaya koymak hedeflendi.

Neler gündeme taşındı?

Moderatör Başak Yavçan'ın oturumu başlatmasını müteakiben, iki organizasyon kuruluşunun temsilcileri açılış konuşmalarını yaptılar. TOBB'un Brüksel Temsilcisi Haluk Nurray, TOBB ETÜ ve TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu adına katılımcılara teşekkür ederek, göçün iş dünyası için ortaya koyduğu zorluk ve fırsatların altını çizdi; iklim, eşitsizlik veya Covid-19 gibi, göçün de küresel bir yönetim gerektiren bir olgu olduğunu belirtti. AB-Türkiye Forumu'ndan Laura Batalla ise açılış konuşmasında, kurumunun Türkiye ve AB arasında karşılıklı anlayış köprüleri kurmadaki rolünü vurguladı ve webinarin, AB ve Türkiye'nin nasıl bir göç gündeminde iş birliği yapması gerektiğine dair bu tartışmayı tam zamanında başlattığını dile getirdi.

Panelistlerden, Avrupa İstikrar Girişimi (ESI) Başkanı Gerald Knaus, Pakt'ın ortaya çıkış sürecinde Avrupa Birliği'nin uzun süredir çözmeye çalıştığı, yasadışı girişleri nasıl kontrol edebileceği veya azaltabileceği sorusuna yanıt verme girişimini yansıttığını vurguladı. Knaus, bu bağlamda düzensiz göçmenlerin Türkiye'ye iadesini öngören Mart 2016 Mutabakatı'nın önemini altını çizdi ve mutlaka yenilenmesi gerektiğini belirtti. Knaus, mevcutta uygulanan, sığınmacılara yönelik geri itme (pushback) ve caydırma (deterrence) politikalarının hukuka aykırı olduğunu ve Türkiye ile AB arasında yeni bir anlaşmaya varılmadıkça bu uygulamaların devam edeceğini savundu.

Knaus, bu süreçte yeni bir mutabakat metnine dair teklifin, Türkiye'den gelmesi gerektiğini ve bunun Almanya'nın dönem başkanlığı sürerken (31 Aralık 2020'den önce), Yunanistan'la uzlaşa halinde olmasının önemini vurguladı ve Türkiye'nin taleplerinde, AB'nin yeniden yerleştirme (resettlement) taahhütlerini artırma ve Türkiye'deki mültecilere mali desteğini artırma ihtiyacı konusunda ısrarlı olması gerektiğini belirtti. Bu bağlamda Knaus, Pakt'ın üçüncü ülkelerle iş birliğine dair hükümler bağlamında çok az yenilik barındırdığına, ancak AB-Türkiye Mülteci Mutabakatı gibi mevcut ve olası işbirlikleri için de hukuki bir zemin hazırladığına dikkat çekti.

“İŞ BİRLİĞİ İÇİN TOBB ÖNEMLİ BİR PAYDAŞ OLABİLİR”

Moderatör Başak Yavçan, sığınmacıların da kayıt altında çalışarak üretim süreçlerinde yer aldığı ürünlere, AB piyasasına imtiyazlı erişim verilmesi sureti ile sürdürülebilir iş birliğinde önemli adımlar atılabileceğinin, bu konuda TOBB'un önemli bir paydaş olabileceğini vurguladı.

Panelistler, konuşmalarının ardından webineri izleyenlerden gelen soruları yanıtladılar. Bu sorular özellikle Türkiye ile AB arasında gerçekleştirilecek olası yeni

bir mülteci mutabakatının nasıl olması gerektiği, yeni Pakt'ın iltica süreçleri ve geri dönüş süreçlerini etkileyebilecek ulusal kapasite sorunları ve olası insan hakları ihlallerini konu aldı, üye ülkeler de bu alanlarda adım atmadaki siyasi iradeyi sorguladı. Etkinlik sonrası gerek panelistler gerekse izleyiciler ele alınan konunun önemine ve içeriğin zenginliğine vurgu yaparak memnuniyetlerini dile getirdiler.

“Pakt, sınır ülkelerine herhangi bir yardım sağlamadı”

Avrupa Parlamenti Tineke Strik ise Pakt'ın özellikle olası insan hakları ihlalleri bağlamında sonuçları ele aldı; Yunan adalarındaki bulunan kamplardaki dramatik durumları önlemede olası kritik rolüne rağmen, Pakt'ın beklentileri karşılayamadığını vurguladı. Strik'in eleştirisi esas olarak, Pakt'ın sınır ülkelerine herhangi bir yardım sağlamadığı ve bunun yerine, uygulamadaki başarısı halihazırda yeterli seviyede olmayan sınır ülkelerinin ulusal kapasitelerine bağlı olan hızlandırılmış sınır prosedürlerini ileri sürdüğüne yönelik oldu. Strik, Dublin'in öngördüğü, miadını doldurmuş ilk giriş yaptığı ülkede iltica başvurusu yapma ilkesinden artık vazgeçmenin önemini vurguladı, iltica süreçlerindeki olası insan hakları ihlallerinin önlemlerinin yetersiz olduğunu belirtti. Ayrıca, Pakt'ın öngördüğü izleme ve denetleme prosedürleri hakkında endişelerini dile getirdi, bunun ulusal otoritelerle gerçekleştirilmemesi gerektiğini vurguladı ve bu konuda üçüncü ülke yardım paketlerini de içermesi gerektiğini ifade etti. Strik'in Pakt'a dair olumlu değerlendirdiği konu ise refakatsiz çocukların, artık sınır prosedüründen geçmesine gerek olmamasına yönelik düzenleme oldu. Strik, bu eleştirileri ışığında,

AB üyesi ülkeleri daha fazla maliyet paylaşımı yapmaya ve sığınmacıların, ev sahibi üçüncü ülkelerdeki entegrasyon çabalarına yatırım yapmak sureti ile işgücü piyasalarına erişimi kolaylaştırmaya davet etti. İkinci turda Strik, üçüncü ülkelerle iş birliği boyutunu ve bu tür bir iş birliğinin yol açabileceği potansiyel insan hakları sorunlarını daha geniş bir çerçevede detaylı olarak değerlendirdi.

Son konuşmacı Prof. Dr. Ayhan Kaya ise karşılaştırmalı analizinde, Pakt'ın dayanışma, dayanıklılık ve sorumluluk paylaşımına yaptığı vurgunun; işbirliği açısından ileriye dönük olumlu bir adım olarak algılanabileceğini savundu. Ancak Kaya, Pakt'ın 11 Eylül'ün İslamofobik siyasi ortamında inşa edilmesinden ve göç ve iltica politikalarının yeniden ulusallaştırılması eğiliminden ötürü endişelerini dile getirdi. Kaya, Pakt'ı, entegrasyondan ziyade geri dönüşlere verdiği önem ve caydırıcılığa karşı cesur önlemler almadığı için de ayrıca eleştirdi. İkinci turdaysa Kaya, yerel yönetimlerin mültecilerin entegrasyonu ve refahındaki rolünü vurguladı ve belediye aktörlerini doğrudan desteklemeye çağırdı. Kaya, Suriyeli mültecilerin işgücü piyasasına entegrasyonu ile ilgili mevcut eksikliklere dikkat çekerek, AB'nin desteğiyle geçim kaynaklarını desteklemek için sürdürülebilir çözümler bulma ihtiyacının altını ayrıca çizdi.